

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์และการอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษา พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการของบุตรวัยทารก จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง คือมารดาที่มีบุตรวัยทารกที่มีอายุอยู่ระหว่าง 9-12 เดือนจำนวน 150 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลทั่วไปของมารดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว จำนวนบุตร บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือในการเลี้ยงดูบุตร

1.2 ลักษณะทั่วไปของทารก ได้แก่ ลำดับที่เกิด และอายุ

1.3 การส่งเสริมพัฒนาการบุตร ได้แก่ การอ่าน และการนำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการจากคู่มือบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก ไปปฏิบัติ การลงบันทึกระดับพัฒนาการบุตรวัยทารกแต่ละช่วงอายุลงในคู่มือบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก การได้รับการสอนวิธีการส่งเสริมพัฒนาการจากบุคลากรสาธารณสุข และแหล่งที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตร

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก ประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวม

2.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกในด้าน

2.2.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้าน

กล้ามเนื้อมัดใหญ่

2.2.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้าน

กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.2.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษา

2.2.4 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคม

และการช่วยเหลือตนเอง

2.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือนรายด้าน

2.3.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือน ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่

2.3.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือน ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก

2.3.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือน ด้านภาษา

2.3.4 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือน ด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของมารดา

ตารางที่ 1

จำนวน และร้อยละของมารดา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน n = 150	ร้อยละ
อายุ		
20 ปีและต่ำกว่า	6	4.0
มากกว่า20-30 ปี	81	54.0
มากกว่า30-40 ปี	56	37.3
มากกว่า 40 ปี	7	4.7
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือหรือเรียนแต่ไม่จบประถมศึกษาปีที่ 4	7	4.7
ประถมศึกษาปีที่ 4	22	14.7
ประถมศึกษาปีที่ 6	52	34.7
มัธยมต้น	31	20.7
มัธยมปลาย	11	7.3
อนุปริญญา/ประกาศนียบัตร	13	8.7
ปริญญาตรี	13	8.7
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.7
อาชีพ		
แม่บ้าน	72	48.0
เกษตรกร	22	14.7
ค้าขาย	14	9.3
รับจ้าง	31	20.7

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จำนวน และร้อยละของมารดา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน n = 150	ร้อยละ
อาชีพ (ต่อ)		
รับราชการ	10	6.7
รัฐวิสาหกิจ	1	0.7
รายได้ของครอบครัว		
ไม่เพียงพอ	35	23.3
เพียงพอไม่เหลือเก็บ	53	35.3
เพียงพอและเหลือเก็บ	62	41.3
จำนวนบุตร		
1-2 คน	127	84.7
3-4 คน	22	14.7
5-6 คน	1	0.7
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือในการเลี้ยงดูบุตร		
ยาย	52	34.7
ตา	1	0.7
ย่า	19	12.7
ป้า	12	8.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

จำนวน และร้อยละของมารดา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน n = 150	ร้อยละ
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือในการเลี้ยงดูบุตร (ต่อ)		
น้ำ	3	2.0
พี่	1	0.7
จ้างคนเลี้ยง	3	2.0
เลี้ยงด้วยตนเอง	59	39.3

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย ส่วนมากมีอายุอยู่ในช่วงมากกว่า 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.4 เป็นแม่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 ส่วนมากมีรายได้เพียงพอ และเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 41.3 มีจำนวนบุตรจำนวน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 84.7 และเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองมีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 39.3

1.2 ข้อมูลทั่วไปของทารก

ตารางที่ 2

จำนวน และร้อยละของทารก จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน n = 150	ร้อยละ
ลำดับที่เกิด		
คนที่ 1	68	45.3
คนที่ 2	58	38.7
คนที่ 3	18	12.0
คนที่ 4	5	3.3
คนที่ 6	1	0.7
อายุ		
9 เดือน	29	19.6
10 เดือน	33	23.7
11 เดือน	4	2.7
12 เดือน	84	54.0

จากตารางที่ 2 บุตรวัยทารกของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือร้อยละ 45.3 เป็นบุตรคนแรก และส่วนใหญ่มีอายุ 12 เดือน คิดเป็นร้อยละ 54.0

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ

ตารางที่ 3

จำนวน และร้อยละของมารดาจำแนกตามข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการ

ข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการ	จำนวน n = 150	ร้อยละ
อ่านวิธีการส่งเสริมพัฒนาการจากคู่มือสุขภาพแม่และเด็ก		
ไม่เคย	25	16.0
เคย	125	84.0
นำวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรไปปฏิบัติจริง		
ไม่เคย	78	52.0
เคยบางข้อ	68	45.3
เคยทุกข้อ	4	2.7
ลงบันทึกระดับพัฒนาการบุตรในคู่มือ		
ไม่เคย	127	84.7
เคยแต่ไม่ครบถ้วน	17	11.3
เคยและครบถ้วน	6	4.0
ได้รับการสอนวิธีการส่งเสริมพัฒนาการจากบุคลากรสาธารณสุข		
ไม่เคย	105	70.0
เคยและพอเพียง	45	30.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดา จำแนกตามข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการ

ข้อมูลการส่งเสริมพัฒนาการ	จำนวน n = 150	ร้อยละ
แหล่งที่ได้รับความรู้วิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตร(ระบุได้มากกว่า 1 วิธี)		
แพทย์	11	7.3
พยาบาล	46	30.7
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากคู่มือ	131	87.3
ศึกษาจากหนังสือ	25	16.7
ประสบการณ์ของเพื่อนหรือญาติพี่น้อง	100	66.7
เทปวิดีโอทัศน์ของโรงพยาบาล	3	2.0
โทรทัศน์	50	33.3

จากตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 เคยอ่านวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรจากคู่มือที่บ้านที่สุขภาพแม่และเด็ก แต่ร้อยละ 52.0 ไม่นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติกับบุตร และส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.7 ไม่ได้มีการลงบันทึกระดับพัฒนาการบุตรแต่ละช่วงอายุลงในคู่มือที่บ้านที่สุขภาพแม่และเด็ก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.0 ไม่เคยได้รับการสอน และแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข และร้อยละ 87.3 ของกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรจากคู่มือที่บ้านที่สุขภาพแม่และเด็กมากที่สุด

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก

2.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวม

ตารางที่ 4

จำนวน และร้อยละของมารดาจำแนกตามคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวม

คะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ	จำนวน n=150	ร้อยละ
$\bar{X}=86.35, SD=14.43$		
ระดับต่ำ (0-33.33)	0	0
ระดับกลาง (33.34-66.66)	71	47.3
ระดับสูง (66.67-100)	79	52.7

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำนวน 79 คนคิดเป็นร้อยละ 52.7 มีคะแนนพฤติกรรมทารกส่งเสริมพัฒนาการโดยรวม ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=86.35, SD=14.43$)

2.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกวัยขวบปีแรก

ตารางที่ 5

จำนวนและร้อยละของมารดาจำแนกตามคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกวัยขวบปีแรก

ด้านของพัฒนาการ	จำนวน n=150	ร้อยละ
กล้ามเนื้อมัดใหญ่ (\bar{X} =20.89, SD=5.64)		
ระดับต่ำ (0-11)	8	5.3
ระดับปานกลาง (12-23)	93	62.0
ระดับสูง (24-36)	49	32.7
กล้ามเนื้อมัดเล็ก (\bar{X} =12.55, SD=4.43)		
ระดับต่ำ (0-7)	16	10.7
ระดับปานกลาง (8-15)	94	62.7
ระดับสูง (16-24)	40	26.7
ภาษา (\bar{X} =26.65, SD= 3.83)		
ระดับต่ำ (0-10)	0	0
ระดับปานกลาง (11-21)	24	16.0
ระดับสูง (22-33)	126	84.0
สังคม และการช่วยเหลือตนเอง (\bar{X} =26.25, SD=4.55)		
ระดับต่ำ (0-11)	0	0
ระดับปานกลาง (12-23)	44	29.3
ระดับสูง (24-36)	106	70.7

จากตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน ส่วนใหญ่มีคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับ

ปานกลาง(\bar{X} =20.89, SD=5.64; \bar{X} =12.55, SD=4.43 ตามลำดับ) และมีคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =26.65, SD=3.83; \bar{X} =26.25, SD=4.55 ตามลำดับ)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

2.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือนรายด้าน

ตารางที่ 6

คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกรายด้านจำแนกตามช่วงอายุ

ด้านของพัฒนาการ	คะแนนพฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการ			
	วัยแรกเกิด-3 เดือน	วัย 3-6 เดือน	วัย 6-9 เดือน	วัย 9-12 เดือน
กล้ามเนื้อมัดใหญ่	$\bar{X}=2.65$ ปานกลาง	$\bar{X}=9.67$ ปานกลาง	$\bar{X}=3.99$ ปานกลาง	$\bar{X}=4.58$ สูง
กล้ามเนื้อมัดเล็ก	$\bar{X}=2.34$ สูง	$\bar{X}=4.24$ สูง	$\bar{X}=3.83$ ต่ำ	$\bar{X}=0.95$ ต่ำ
ภาษา	$\bar{X}=5.53$ สูง	$\bar{X}=12.41$ สูง	$\bar{X}=4.30$ สูง	$\bar{X}=4.41$ สูง
สังคม และการช่วยเหลือตนเอง	$\bar{X}=5.43$ สูง	$\bar{X}=11.67$ สูง	$\bar{X}=5.43$ ปานกลาง	$\bar{X}=3.75$ ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, 9-12 เดือน เป็นดังนี้

วัยแรกเกิด-3 เดือนมีระดับคะแนนพฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก พฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษา พฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=2.34, 5.53, 5.43$ ตามลำดับ) วัย 3-6 เดือนมีระดับคะแนนพฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก พฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษา และพฤติกรรมมารดาส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง

(\bar{X} =4.24, 12.41, 11.67 ตามลำดับ) วัย 6-9 เดือนมีระดับคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมด้านภาษาอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =4.30) และวัย 6-9 เดือนมีระดับคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาอยู่ในระดับสูง (\bar{X} =4.58, 4.41ตามลำดับ)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

2.3.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ 9-12 เดือน ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่

ตารางที่ 7

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อ มัดใหญ่	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย 0	บางวัน 1	เกือบทุกวัน 2	ทุกวัน 3
วัยแรกเกิด- 3 เดือน				
การชันคอ ($\bar{X} = 1.99, SD = 1.16$)				
มีวนศำรองได้ออกขณะนอนคว่ำ				
แล้วลูบบริเวณคอด้านหลัง พร้อมพูด				
ให้บุตรเงยหน้าขึ้นมอง	134 (89.3)	11 (7.3)	3 (2.0)	2 (1.3)
ใช้ของเล่นเขย่าเหนือศีรษะบุตร				
ที่นอนคว่ำ	124 (82.7)	7 (4.7)	6 (4.0)	13 (8.7)
จับบุตรนอนหงายและดึงมือทั้ง 2 ข้าง				
ขึ้นมาอย่างช้า ๆ	134 (89.3)	9 (6.0)	3 (2.0)	4 (2.7)
ใช้มือประคองบริเวณไหล่ทั้ง 2 ข้าง				
แล้วค่อยประคองขึ้นมาหนึ่ง	135 (90.0)	8 (5.3)	3 (2.0)	4 (2.7)
อุ้มพาดบ่า	42 (28.0)	14 (9.3)	31 (20.7)	63 (42.0)
เหยียดขาได้ตรงขณะคว่ำ ($\bar{X} = 0.55, SD = .91$)				
เขี่ยฝ่าเท้า	138 (92.0)	9 (6.0)	3 (2.0)	0 (0)
จับขาเหยียด	90 (60.0)	39 (26.0)	9 (6.0)	12 (8.0)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อ มัดใหญ่	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n(%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัย 3-6 เดือน				
การใช้แขนและมือยกชูตัวขึ้นในท่าคว่ำ (\bar{X} = 0.84, SD = 1.06)				
จับนอนคว่ำจัดให้ศอกวางหน้าไหล่ ของเล่นเหนือศีรษะ และเรียกให้ ยกศีรษะขึ้นมอง	93 (62.0)	15 (10.0)	35 (23.3)	7 (4.7)
จับบุตรนอนคว่ำบนขาท่าน แล้วเรียก ให้บุตรยกศีรษะขึ้นมอง	132 (88.0)	11 (7.3)	5 (3.3)	2 (1.3)
วางบุตรนอนคว่ำกับหน้าอกท่าน จัดให้อยู่ในท่าชันศอกพร้อมพูดคุย ให้บุตรยกศีรษะมอง	133 (88.7)	8 (5.3)	3 (2.0)	0 (0)
ตั้งศีรษะได้ตรงขณะนั่ง (\bar{X} = 2.23, SD = 0.97)				
จับนั่งหันหลังให้ท่านและประคองศีรษะ ไหล่ และอกให้อยู่ในท่าตรง	15 (10.0)	25 (16.7)	32 (21.3)	78 (52.0)
จับนั่งพิงเก้าอี้ที่มีพนักพิงในท่าศีรษะ ตั้งตรง	132 (88.0)	5 (3.3)	7 (4.7)	6 (4.0)
จับนั่งพิงผ้าที่มีวอร์องด้านหลัง	141 (94.0)	3 (2.0)	2 (1.3)	4 (2.7)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อ มัดใหญ่	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย 0	บางวัน 1	เกือบทุกวัน 2	ทุกวัน 3
พลิกตัวคว่ำ (\bar{X} = 0.88, SD = 1.09)				
เข่าของเล่นจากด้านหน้า ไปด้านหลังช้าๆ ให้บุตรมอง และ พลิกตัวตาม	115 (76.7)	13 (8.7)	11 (7.3)	11 (7.3)
จับบริเวณสะโพกออกแรงผลัก ถ้าบุตรพยายามพลิกตัวแต่ทำ ไม่สำเร็จ	96 (94.0)	28 (18.7)	14 (93.0)	12 (8.0)
ตั้งศีรษะตรงขณะตั้งขึ้นจากท่านอนหงาย (\bar{X} = 1.57, SD = 1.07)				
จับมือบุตรตั้งขึ้นจากท่านอนหงาย	37 (24.7)	50 (33.3)	25 (16.7)	28 (25.3)
จับมือบุตรและผลักให้ค้อยเอน ตัวลงนอน	112 (74.0)	17 (11.3)	7 (4.7)	15 (10.0)
อื่นๆ	142 (94.7)	2 (1.3)	2 (1.3)	4 (2.7)
เรียนรู้ที่จะทรงตัวนั่ง (\bar{X} = 1.98, SD = 1.15)				
ให้นั่งบนตัก และโยกตัวไปมา	101 (67.3)	15 (10.0)	14 (9.3)	20 (13.3)
ให้นั่งบนเข่า และยกเข่าขึ้นลงช้าๆ	135 (90.0)	11 (7.3)	2 (1.3)	2 (1.3)
ให้นั่งบนพื้น และเอียงตัวไปมา	141 (94.0)	4 (2.7)	1 (0.7)	4 (2.7)
จับนั่งบนพื้นขาชิด มือวางบนเข่า	129 (86.0)	4 (2.7)	7 (4.7)	4 (2.7)
จับนั่งบนพื้นวางมือยันพื้นข้างๆ ตัว	108 (72.0)	8 (5.3)	10 (6.7)	24 (16.0)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อ มัดใหญ่	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n(%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัย 9-12 เดือน				
นั่งได้ตามลำพัง ($\bar{X} = 2.21, SD = 1.14$)				
วางของให้เล่นพุดคุยด้วย	33 (20.0)	16 (10.7)	18 (12.0)	83 (55.3)
พุดคุยกับบุตรที่เริ่มทรงตัวนั่ง	107 (71.3)	6 (4.0)	6 (4.0)	31 (20.7)
คลาน ($\bar{X} = 2.67, SD = 0.77$)				
วางของเล่นไว้ด้านหน้าไกลตัวเด็ก				
พอประมาณ	78 (52.0)	17 (11.3)	21 (4.0)	37 (22.7)
จับให้อยู่ในท่าคลาน	117	7 (4.7)	7 (4.7)	19 (12.7)
จัดให้บุตรนอนคว่ำในที่กว้างๆ	37 (24.7)	6 (4.0)	2 (1.3)	105 (70.0)
เหนียวตัวขึ้น ($\bar{X} = 1.35, SD = 1.28$)				
จับคุกเข่าข้างเดียวเกาะเครื่อง				
เรือนที่แข็งแรง และมั่นคง	98 (65.3)	16 (10.7)	10 (6.7)	26 (17.3)
ดึงมือบุตรที่นั่งขึ้นมาขึ้นช้าๆ	101 (67.3)	18 (12.0)	12 (8.0)	19 (12.0)
ให้บุตรเกาะลำตัวเพื่อเหนียวขึ้น	138 (92.0)	1 (0.7)	0 (0)	11 (7.3)
เกาะเดิน ($\bar{X} = 2.24, SD = 1.12$)				
จับมือพยุงเดิน	78 (5.2)	10 (6.7)	16 (10.7)	46 (30.7)
นั่งรถกลมหัดเดิน	111 (74.0)	10 (6.7)	7 (4.7)	22 (14.7)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อ มัดใหญ่	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
ให้ยึนเกาะเครื่องเรือนที่มั่นคง และวางของเล่นไว้ใกล้ด้านของ เครื่องเรือน	122 (81.3)	3 (2.0)	2 (1.3)	23 (15.3)
จับยึนเกาะอึดอ้อยหรือกระเตงเวียน	138 (92)	3 (2.0)	3 (2.0)	6 (4.0)
ให้เกาะราวไม้สำหรับหัดเดิน	124 (82.7)	4 (2.7)	3 (2.0)	19 (12.7)
ยืนตามลำพัง ($\bar{X} = 2.35$, $SD = 1.08$)				
ฝึกตั้งไข่	63 (42.0)	20 (13.3)	17 (11.3)	50 (33.0)
ให้ยึนเล่นของเล่นบ่อยๆ	69 (45.6)	2 (1.3)	4 (2.7)	75 (50.0)

ข้อมูลเพิ่มเติมจากช่องหมายเหตุที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างบางรายที่ไม่ปฏิบัติตามส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ให้เหตุผลว่าผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพ และเลี้ยงดู สอนว่าอย่าช่วยเหลือเด็กเพราะจะทำให้เด็กเป็นคนอ่อนแอ และต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นไปตลอดชีวิต จึงพยายามให้บุตรกระทำพฤติกรรมต่างๆด้วยตนเอง และบางรายบอกว่าบุตรทารกของตนเองต้องใช้เวลาในการพยายามกระทำพฤติกรรมพลิกคว่ำนานถึง 3 วัน จึงสามารถทำได้สำเร็จ และแม้บุตรจะร้องไห้เมื่อทำไม่ได้ และหยุดทำ และพยายามทำซ้ำใหม่ แต่ก็ไม่ได้ช่วยเหลืออะไรบุตร

กลุ่มตัวอย่างบางรายคิดว่าเด็กไม่ชอบทำนอนคว่ำโดยสังเกตเห็นว่าบุตรจะพยายามส่ายศีรษะไปมาและบางครั้งร้องไห้ จึงไม่จับบุตรนอนคว่ำแต่จะรอนบุตรพลิกคว่ำได้ด้วยตัวของเด็กเอง และบางรายกลัวบุตรหายใจไม่ออกขณะนอนท่าคว่ำ และไม่ทราบว่าเป็นการส่งเสริมการชันคอของบุตร

กลุ่มตัวอย่างบางรายมีความเห็นว่าการจับมือทั้ง 2 ข้างของบุตรตั้งขึ้นมานั่งจะมีอันตรายแก่บุตรโดยแขนบุตรจะหลุด ทำให้พิการได้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าพฤติกรรมการอุ้มบุตรพาดบ่าที่กระทำเป็นประจำเป็นการส่งเสริมพัฒนาการการชันคอของบุตร

กลุ่มตัวอย่างบางรายคิดว่าการที่บุตรทำพฤติกรรมหลักได้ช้ากว่าเด็กคนอื่นที่อยู่ในวัยเดียวกัน หรือเกณฑ์จากสมุดคู่มือสุขภาพประมาณ 2 เดือน ไม่ได้เป็นสิ่งผิดปกติ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องรักษาโดยการรับประทานยา หรือผ่าตัด และคิดว่าเมื่อถึงเวลาหรือเมื่อบุตรมีความพร้อมจะสามารถทำได้เอง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าทำการส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามคำแนะนำแล้วจะเกิดประโยชน์อะไรกับบุตร

จากตารางที่ 7 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่บุตรวัยทารกที่มีค่าสูงสุดในแต่ละช่วงอายุมีดังนี้ อายุแรกเกิด-3 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการการชันคอของบุตร ($\bar{X}=1.99$, $SD=1.16$) โดยวิธีการอุ้มบุตรพาดบ่า วัย 3-6 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการการตั้งศีรษะได้ตรงของบุตร ($\bar{X}=2.23$, $SD=0.97$) โดยวิธีการจับบุตรนั่งหันหลัง และประคองบริเวณศีรษะ ไหล่ และอกของบุตร วัย 6-9 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการการเหินยตัวขึ้น ($\bar{X}=1.35$, $SD=1.28$) โดยวิธีการให้บุตรคุกเข่าข้างเดียวเกาะเครื่องเรือนภายในบ้านที่มั่นคง และแข็งแรง และวัย 9-12 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการการยืนโดยลำพัง ($\bar{X}=2.35$, $SD=1.08$) โดยวิธีการฝึกตั้งไข่

2.3.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ 9-12 เดือน ด้านกล้ามเนื้อมัดเด็ก

ตารางที่ 8

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเด็ก จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเด็ก	จำนวนร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัยแรกเกิด-3 เดือน				
การจ้องมองสิ่งของ และวัตถุที่เคลื่อนไหว ($\bar{X} = 2.34$, $SD = 0.90$)				
แขวนของเล่นที่เคลื่อนไหว และมีเสียง	104 (69.3)	7 (4.7)	73 (4.7)	32 (21.3)
ยื่นใบหน้าที่ให้บุตรนอนมอง	52 (34.7)	19 (12.7)	34 (22.7)	45 (30.0)
เคลื่อนไหวของเล่นสีสดใส				
ไม่มีเสียงให้มอง	119 (79.3)	7 (4.7)	6 (4.0)	18 (12.0)
เคลื่อนไหวของเล่นที่มีแสง				
กระพริบให้มอง	138 (92.0)	5 (3.3)	2 (1.3)	5 (3.3)
แขวนรูปสัตว์ขนาดใหญ่ให้มอง	143 (95.3)	4 (2.7)	0 (0)	3 (2.0)
วัย3-6 เดือน				
ใช้มือทั้ง 2 ข้างประกบกลางลำตัว ($\bar{X} = 1.99$, $SD = 1.13$)				
ให้จับขวคนขณะให้นม	33 (20.0)	16 (10.7)	18 (12.0)	83 (55.3)
ให้จับเต้านมขณะให้นม	133 (88.7)	3 (2.0)	5 (3.3)	9 (6.0)
แขวนของเล่นให้จับ	116 (77.3)	9 (6.0)	9 (6.0)	16 (10.7)
วางของเล่นบนพื้นให้เด็กจับเอง	112 (74.7)	9 (6.0)	3 (2.0)	26 (17.3)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
หยาบของด้วยฝ่ามือ ($\bar{X} = 2.25, SD = 1.00$)				
แขนของเล่นในตำแหน่งที่ ให้เอื้อมจับถึง	122 (81.3)	4 (2.7)	4 (2.7)	20 (13.3)
ใช้ของเล่นแตะหลังมือให้แบมือ และใส่ของเล่นในอุ้งมือ	90(60.0)	19 (12.7)	14 (9.3)	27 (18.0)
เคลื่อนไหวของเล่นสีสดใสให้บุตรเห็น และใช้มือมากกว่าจับ	129(86.0)	5 (3.3)	6 (4.0)	10 (6.7)
วางของเล่นให้เด็กหยิบ	94(62.7)	11 (7.3)	7 (4.7)	38 (25.3)
วัย 6-9 เดือน				
เปลี่ยนมือถือของเล่น ($\bar{X}=0.55, SD=1.01$)				
ประกอมือข้างที่ไม่มีของเล่นของบุตร มากำของเล่นที่อยู่ในมืออีกข้าง และลูบมือที่ถือของเล่นเดิมให้ปล่อย		16 (10.7)	10 (6.7)	14 (9.3)
ใช้นิ้วหัวแม่มือ และนิ้วชี้หยิบของ ($\bar{X} = 2.19, SD = 1.07$)				
วางอาหารชิ้นขนาดเล็กให้หยิบ		23 (15.3)	22 (14.0)	85 (56.7)
จับมือหัดหยิบอาหารชิ้นขนาดเล็ก ๆ ด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้		9 (6.0)	5 (3.3)	18 (12)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อเล็ก
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อเล็ก	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย 0	บางวัน 1	เกือบทุกวัน 2	ทุกวัน 3
เรียนรู้ที่จะค้นหาของที่ซ่อน ($\bar{X} = 2.19$, $SD = 1.07$) ใช้ผ้าคลุมศีรษะและลำตัวให้บุตรเปิด ผ้าค้นหาและจ๊ะเอ๋	95 (63.3)	27 (18)	13 (8.7)	15 (10.0)
หยิบของเล่นใส่ภาชนะที่ทึบให้ บุตรเห็นและจับมือบุตรมาค้นหา ของเล่น	128 (85.3)	8 (5.3)	5 (3.3)	9 (6.0)
หยิบผ้าคลุมของเล่นที่บุตร กำลังเล่น โดยเปิดบางส่วนไว้ ให้เห็น	122 (81.3)	13 (8.7)	5 (3.3)	10 (6.7)
มองตามของที่ตก ($\bar{X} = 1.20$, $SD = 1.14$) เรียกให้บุตรมอง และปล่อย ของเล่นที่มีเสียงให้ตกลงมา	70 (46.7)	33 (22.0)	24 (16.0)	23 (15.3)
เรียกให้บุตรมองขณะที่ปล่อยของเล่น ให้ตกลงในอ่างขณะอาบน้ำบุตร	133 (88.7)	6 (4.0)	5 (3.3)	6 (4.0)
เรียกบุตร และปล่อยของเล่นสี่สไต ที่ไม่มีเสียงให้ตกลงบนพื้น	135 (90.0)	7 (4.7)	3 (2.0)	5 (3.3)
วัยแรก9-12 เดือน				
หยิบของใส่ถ้วย ($\bar{X} = 0.95$, $SD = 1.08$) ลูบหลังมือขณะที่บุตรถือของเล่น เหนือปากถ้วย	133 (88.7)	5 (3.3)	5 (3.3)	7 (4.7)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก
จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
หีบของใส่ถ้วย (ต่อ)				
หีบของใส่ถ้วยอย่างสนุกสนานให้ บุตรมอง	21 (14.0)	21 (14.0)	11 (7.3)	28 (18.7)

ข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมหายเหตุที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างบางรายที่ไม่ปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้เหตุผลว่าผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพ และเลี้ยงดู สอนว่าอย่าช่วยเหลือเด็กเพราะจะทำให้เด็กเป็นคนอ่อนแอ และต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นไปตลอดชีวิต จึงพยายามให้บุตรกระทำพฤติกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากแขวนปลาตะเพียนสาน และผ้าสีแดงให้บุตรนอนมอง แต่อยู่ในระยะที่สูงกว่า 60 เซนติเมตร เนื่องจากกลัวว่าการแขวนวัตถุใกล้สายตาบุตรมากเกินไปจะทำให้บุตรตาเขตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ว่าห้ามแขวนวัตถุ หรือยื่นใบหน้าไปเหนือศีรษะบุตรที่ยังอยู่ในวัยเล็กๆ เพราะจะทำให้เด็กตาเข

กลุ่มตัวอย่างบางรายที่ปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการการเปลี่ยนมือถือของของบุตรเนื่องจากกลัวบุตรถนัดมือซ้ายซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งผิดปกติ และไม่เหมาะสมในสังคม และไม่ทราบว่าเป็นการพัฒนาการสมองทั้ง 2 ซีกของบุตร

กลุ่มตัวอย่างบางรายคิดว่าการที่บุตรมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กคนอื่นๆ ไม่ใช่เป็นสิ่งผิดปกติ วัตถุหรือของเล่นของเด็กส่วนใหญ่เป็นวัสดุอุปกรณ์ สิ่งของภายในบ้าน เช่น ช้อน เมล็ดข้าวสุก ใบตอง เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามคำแนะนำแล้วจะเกิดประโยชน์อะไรกับบุตร

จากตารางที่ 8 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กที่มีค่าสูงสุดในแต่ละช่วงอายุมีดังนี้ อายุแรกเกิด-3 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการการจ้องมองวัตถุหรือสิ่งของที่เคลื่อนไหว ($\bar{X}=2.34$, $SD=0.90$) โดยวิธีการยื่นใบหน้าไปใกล้ใบหน้าบุตร และเคลื่อนไหว วัย 3-6 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการการหยิบของด้วยฝ่ามือ ($\bar{X}=2.25$, $SD=1.00$) โดยวิธีการส่งขนมให้หยิบและจับ วัย 6-9 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการการหยิบของโดยใช้นิ้วมือ ($\bar{X}=2.19$, $SD=1.07$) โดยวิธีการวางขนมให้บุตรหยิบ และพฤติกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะค้นหาของที่ซ่อนโดยวิธีการใช้ผ้าคลุมศีรษะ และลำตัวของตนให้บุตรเปิดผ้าหาและจ๊ะเอ๋ และวัย 9-12 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการการและพฤติกรรมการส่งเสริมให้บุตรหยิบของใส่ถ้วย ($\bar{X}=0.95$, $SD=1.22$) โดยวิธีการหยิบของใส่ถ้วยให้บุตรมอง

2.3.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือนด้านภาษา

ตารางที่ 9

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษาจำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านภาษา	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัยแรกเกิด- 3 เดือน				
ทำเสียงในลำคอ (\bar{X} =2.74, SD =0.55)				
พูดคุยขณะทำกิจกรรมให้บุตร	12 (8.0)	23 (15.3)	21 (14.0)	94 (62.0)
ทำน้ำเสียงโต้ตอบกับบุตร	37 (24.7)	11 (7.3)	18 (12.0)	84 (56.0)
สนใจเสียงพูดคุย (\bar{X} =2.79, SD =0.55)				
สนทนากับบุคคลอื่นขณะที่บุตรตื่น เรียกชื่อ และพูดคุยกับบุตรถึงสิ่งที่กำลัง กระทำให้บุตร	82 (54.7)	11 (7.3)	9 (6.0)	48 (32.0)
ประกองใบหน้าบุตรให้มองขณะ ที่คุยด้วย	138 (92.0)	1 (0.7)	3 (2.0)	8 (5.3)
ยิ้มเมื่อบุตรหันมาสนใจเสียงของท่าน	134 (89.3)	0	2 (1.3)	14 (9.3)
วัย 3-6 เดือน				
คุยอ้อแอ้ (\bar{X} =2.84, SD=0.48)				
มองสบตา และยิ้มขณะที่คุยกับบุตร	27 (18.0)	5 (3.3)	11 (7.3)	101 (71.3)
เว้นจังหวะขณะที่คุยเพื่อให้บุตร คุยตอบ	45 (36.0)	8 (5.3)	12 (8.0)	85 (56.7)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษา จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านภาษา	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
หัวเราะ ($\bar{X}=2.77$, $SD=0.58$)				
ยิ้มหัวเราะเมื่อพูดกับบุตร ใช้นิ้วจิ้มเบาๆตามซอกคอ หรือฝ่าเท้า รักแร้ เอวบุตร	16 (10.0)	5 (3.3)	11 (7.3)	101 (71.3)
หันหาเสียง ($\bar{X}=2.87$, $SD=0.37$)				
ปรบมือให้เกิดเสียงดัง	89 (59.3)	12 (8.0)	14 (9.3)	35 (25.3)
เขย่าของเล่นที่มีเสียง	84 (56.0)	13 (8.3)	15 (10)	38 (25.3)
เรียกชื่อบุตร	16 (10.0)	1 (0.7)	11 (7.3)	122 (81.3)
ส่งเสียงได้หลายๆเสียง ($\bar{X}=2.79$, $SD=0.53$)				
พูดเสียงสูงๆต่ำๆให้บุตรฟัง	19 (12.7)	23 (15.3)	17 (11.3)	91 (60.7)
เปิดวิทยุ เทป โทรทัศน์ให้ฟัง	37 (24.7)	17 (11.3)	13 (8.7)	20 (1.3)
ยิ้ม และกอดเมื่อบุตรส่งเสียง เลียนแบบได้	16 (10.7)	11 (7.3)	13 (8.7)	20 (13.3)
เป่าปากเล่นน้ำลาย ($\bar{X}=1.14$, $SD=1.26$)				
ทำเสียงบรื้อบรื้อ และฝึกให้บุตรทำ	71 (47.3)	25 (16.3)	16 (10.7)	38 (25.3)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษาจำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านภาษา	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัย 6-9 เดือน				
เข้าใจภาษาท่าทาง ($\bar{X}=2.78$, $SD=0.62$)				
ทำสีหน้าดูเสียงดังขณะแสดงความ ไม่พอใจ	63 (42.0)	40 (26.7)	14 (19.3)	33 (22.0)
ทำสีหน้ายิ้มขณะที่ถูกด้วยเสียงนุ่มนวล	59 (39.3)	4 (2.7)	31 (20.7)	56 (37.3)
พูดหมำๆขณะป้อนอาหาร	12 (8.0)	9 (6.0)	5 (3.3)	124 (82.7)
เลียนเสียงไม่มีความหมาย ($\bar{X}=1.52$, $SD=1.22$)				
กระเดาะลิ้นในปากให้ดู	49 (32.7)	38 (25.3)	17 (11.3)	46 (30.7)
ตีปากทำเสียงวาวาให้ดู	48 (32.0)	42 (28.0)	15 (10.0)	45 (30.0)
วัย 9-12 เดือน				
พูดเป็นคำที่มีความหมาย ($\bar{X}=2.37$, $SD=1.06$)				
ชี้ให้บุตรมอง และเรียกชื่อสมาชิก ในบ้านสั้นๆ	24 (16.0)	18 (12.0)	11 (7.3)	97 (64.7)
ชี้ให้บุตรมอง และเรียกชื่อสิ่งของที่บุตร ชอบในบ้านสั้นๆ	58 (38.7)	15 (10.0)	13 (8.7)	64 (42.7)
ทำท่าทางตามคำบอก ($\bar{X}=2.04$, $SD=1.11$)				
ตบมือ และพูดตบมือ	40 (26.7)	41 (31.3)	8 (5.3)	55 (36.7)
โบกมือ และพูดบายบาย	38 (25.3)	35 (23.3)	13 (8.7)	64 (42.7)
เตะริมฝีปากพร้อมพูดส่งจูบ	76 (50.7)	32 (21.3)	6 (4.0)	36 (24.0)

ข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อหมายเหตุที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าทำการส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามคำแนะนำแล้วจะเกิดประโยชน์อะไรกับบุตร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนมากเป็นครอบครัวขยายมีสมาชิกภายในบ้านหลายคน และมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกภายในบ้าน และเพื่อนบ้าน ใกล้เคียงเกือบตลอดเวลา

จากตารางที่ 8 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษาที่มีค่าสูงสุดในแต่ละช่วงอายุมีดังนี้ อายุแรกเกิด-3 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการสนใจเสียงพูดคุยของบุตร ($\bar{X}=2.79$, $SD=0.55$) โดยวิธีการเรียกชื่อ และพูดคุยขณะทำกิจกรรมให้บุตร วัย 3-6 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการหันมาหาเสียงเรียกของบุตร ($\bar{X}=2.87$, $SD=0.37$) โดยวิธีการเรียกชื่อบุตร วัย 6-9 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการการเล่นเสียงที่ไม่มี ความหมาย ($\bar{X}=1.52$, $SD=1.22$) โดยวิธีการกระเดาะลิ้นในปากให้บุตรดู และหัดทำ และวัย 9-12 เดือน ได้แก่พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการให้บุตรสามารถพูดคำที่มีความหมาย ($\bar{X}=2.37$, $SD=1.06$) โดยวิธีการชี้ให้บุตรมอง และเรียกชื่อสมาชิกในบ้านสั้นๆ

2.3.4 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ 9-12 เดือน ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง

ตารางที่ 10

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านสังคม และการช่วยเหลือ ตนเอง	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
วัยแรกเกิด-3 เดือน				
สนใจมองหน้า ($\bar{X}=2.72$, $SD=0.64$)				
ทำดาโต และกระพริบตาให้บุตรสนใจ		14 (9.3)	5 (3.3)	18 (12.0)
ทำเสียงให้สนใจขณะทำกิจกรรมให้		4 (2.7)	18 (12.0)	47 (32.3)
ยื่นหน้าไปคุย และให้บุตรใช้มือสัมผัส		9 (6.0)	19 (12.7)	97 (64.7)
ยิ้มตอบ ($\bar{X}=2.71$ $SD=0.65$)				
ยิ้มขณะคุยกับบุตร		8 (5.3)	16 (10.7)	115 (76.7)
ยิ้มเบาๆตามซอกคอ หรือเอว ฝ่าเท้า รักแร้		25 (16.7)	13 (8.7)	25 (16.7)
วัย 3-6 เดือน				
ยิ้มทักทาย ($\bar{X}=2.71$, $S=0.64$)				
ให้ดูเงาตัวเองในกระจก		56 (37.3)	15 (10.0)	26 (17.3)
ยิ้มทักทายก่อนพูดคุย		5 (3.3)	16 (10.7)	108 (72.0)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองจำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านสังคม และการ ช่วยเหลือตนเอง	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรม n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
ทำท่าทางดีใจ ($\bar{X}=1.52$, $SD=1.20$)				
ชวนคนมาให้ดู และให้แสดงท่าทางดีใจ				
ก่อนให้นม	76 (50.7)	24 (16.0)	16 (10.7)	34 (22.7)
ชวนคนมาให้ดูและให้แสดงท่าทางดีใจ				
ก่อนให้	82 (54.7)	25 (16.0)	21 (14.0)	22 (14.7)
เดินมาทักทายภายหลังจากหายไปทำ				
กิจกรรมอื่น	143 (95.3)	1 (0.7)	1 (0.7)	5 (3.3)
วัย 3-6 เดือน				
คุ้นเคย และไม่กลัวคนแปลกหน้า				
($\bar{X}=2.41$, $SD=0.95$)				
อุ้มเดินเล่นนอกร้านให้คุ้นเคย				
กับบุคคลอื่นๆ	16 (10.7)	26 (17.3)	18 (12.0)	90 (60.0)
โอบกอดปลอบโยนเมื่อบุตร				
แสดงอาการกลัวคนที่ไม่คุ้นเคย	98 (65.3)	26 (17.3)	18 (12.0)	90 (60.0)
เล่นจ๊ะเอ๋ ($\bar{X}=2.04$, $SD=1.07$)				
ใช้กระดาษปิดหน้า และดึงออก				
พร้อมพูดจ๊ะเอ๋	112 (74.7)	10 (6.7)	10 (6.7)	18 (12.0)
ใช้ผ้าปิดหน้า และดึงออกพร้อมพูดจ๊ะเอ๋	82 (54.7)	12 (8)	17 (11.3)	39 (26.0)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านสังคม และการ ช่วยเหลือตนเอง	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำ n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
หลบใบหน้าหนีแล้วหันกลับ มาพร้อมพุดจ๊ะเอ๋	64 (42.7)	27 (18.0)	19 (12.7)	40 (26.7)
รับประทานอาหารด้วยช้อน ($\bar{X}=2.97$, $SD=0.21$)				
ใช้ช้อนป้อนอาหาร	1 (0.7)	2 (1.3)	3 (2.0)	144 (96.0)
ใช้ช้อนป้อนน้ำ	8 (54.7)	12 (8.0)	17 (11.3)	39 (26.0)
วัย 6-9 เดือน				
โบกมือบ้ายบาย ($\bar{X}=2.15$, $SD=1.08$)				
โบกมือบ้ายบายขณะเดินจาก	33 (22.0)	23 (15.3)	21 (14.0)	73 (87.7)
จับมือทำท่าโบกบ้ายบายลาบุคคลอื่น	88 (58.7)	15 (10)	12 (8.0)	35 (23.3)
ยกมือไหว้ ($\bar{X}=1.61$, $SD=1.19$)				
จับพนมมือก้มศีรษะก่อนให้อาหาร	66 (40.0)	34 (22.3)	19 (12.7)	37 (24.7)
จับพนมมือก้มศีรษะทักทายบุคคลอื่น	88 (58.7)	18 (12)	16 (10.7)	28 (18.7)
เล่นคนเดียวตามลำพัง ($\bar{X}=1.66$, $SD=1.33$)				
ทำกิจกรรมที่ห่างบุตรและส่งเสียง พูดคุยด้วยเป็นระยะ	61 (40.1)	18 (12.0)	12 (8.0)	59 (39.3)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง จำแนกตามช่วงอายุ

พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการ บุตรวัยทารกด้านสังคม และการ ช่วยเหลือตนเอง	จำนวนและร้อยละของมารดาที่ทำ n (%)			
	ไม่เคย	บางวัน	เกือบทุกวัน	ทุกวัน
	0	1	2	3
ลูกเดินจากบุตรเป็นระยะ และเพิ่ม ระยะเวลาการกลับให้นานกว่าเดิม	112 (74.7)	18 (12.0)	9 (6.0)	15 (10.0)
วัย 9-12 เดือน				
รวมมีเวลาแต่งตัว (\bar{X} =2.43, SD=1.07)				
เลือกเสื้อผ้าที่สวมใส่สบาย และสบายตัว ยอมให้แต่งตัวเองบ้าง เช่น หวีผม	27 (18.0)	4 (2.7)	82 (12.0)	101 (67.3)
ใส่หมวก	131 (87.3)	8 (5.3)	4 (2.7)	7 (4.7)
ใช้คำพูดหลอกกล่อ	132 (88.0)	3 (2.0)	0 (0)	15 (10.0)
สำรวจสิ่งแวดล้อมอย่างอิสระ (\bar{X} =1.33, SD=1.23)				
หลีกเลี่ยงคำว่าย่าถ้าบุตรชุกชน	124 (82.7)	17 (11.3)	4 (2.7)	5 (3.3)
ปล่อยให้คันของที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย	59 (39.3)	37 (24.7)	11 (7.3)	43 (28.7)

ข้อมูลเพิ่มเติมที่ได้จากการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองของบุตรไม่ทราบว่าสิ่งที่ปฏิบัติต่อบุตรสามารถพัฒนาพัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองของบุตร เช่นการยิ้มทักทาย การพูด เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าทำการส่งเสริมพัฒนาการบุตรตามคำแนะนำแล้วจะเกิดประโยชน์อะไรกับบุตร

กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ให้นุตรดูกระจกเพราะคิดว่าจะทำให้ฟันเด็กไม่ขึ้น หรือเป็นไข้
ได้ตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ

กลุ่มตัวอย่างบางรายเห็นว่าการให้สิ่งของแก่เด็กไม่ควรหลอกล่อให้เด็กแสดงอาการอยาก
ได้ หรือดีใจเพราะเป็นการหลอกลวงเด็ก

กลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ทราบว่าการปล่อยให้บุตรร้อง และค้นหาสิ่งของที่ไม่ว่างให้เกิด
อันตรายบ้าง จะนำไปสู่การพัฒนาพัฒนาการด้านสติปัญญา และการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมของบุตร

จากตารางที่ 10 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก
ด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองที่มีค่าสูงสุดในแต่ละช่วงอายุมีดังนี้ อายุแรกเกิด-3 เดือน ได้แก่
พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการการสนใจมองหน้าของบุตร ($\bar{X}=2.72$, $SD=0.64$) โดยวิธีการยื่นใบหน้า
ไปใกล้ขณะพูดคุยหรือทำกิจกรรมให้บุตร วัย 3-6 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการรับ
ประทานอาหารด้วยช้อน ($\bar{X}=2.97$, $SD=0.21$) โดยวิธีการใช้ช้อนป้อนอาหาร วัย 6-9 เดือน ได้แก่พฤติ
กรรมส่งเสริมพัฒนาการการโบกมือบายบาย ($\bar{X}=2.15$, $SD=1.08$) โดยวิธีการโบกมือบายบายก่อน
เดินจากบุตร และวัย 9-12 เดือน ได้แก่พฤติกรรมส่งเสริมพัฒนาการให้บุตรสามารถให้ความร่วมมือ
เวลาแต่งตัว($\bar{X}=2.43$, $SD=1.07$) โดยวิธีการเลือกเสื้อผ้าที่เด็กสวมใส่ได้ง่ายและสบายตัว

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก ผู้วิจัยอภิปรายผลของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ข้อมูลทั่วไปของมารดา จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.4 เป็นแม่บ้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 ส่วนมากมีรายได้เพียงพอ และเหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 41.3 ส่วนใหญ่มีจำนวนบุตรในช่วง 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 84.7 และส่วนมากเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองคิดเป็นร้อยละ 39.3

1.2 ข้อมูลทั่วไปของทารก จากตารางที่ 2 พบว่าบุตรวัยทารกของกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ร้อยละ 45.3 เป็นบุตรลำดับที่ 1 ของครอบครัว และเกินครึ่งมีอายุ 12 เดือน คิดเป็นร้อยละ 54.0

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกของมารดา จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 ราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 84.0 เคยอ่านวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตร จากคู่มือบ้านที่กสุขภาพแม่และเด็ก ร้อยละ 52.0 ไม่นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติกับบุตร และส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.7 ไม่ได้มีการลงบันทึกระดับพัฒนาการบุตรแต่ละช่วงอายุลงในคู่มือบ้านที่กสุขภาพแม่และเด็ก กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.0 ไม่เคยได้รับการสอนและแนะนำจากบุคลากรสาธารณสุข และร้อยละ 87.3 ของกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการบุตรจากคู่มือบ้านที่กสุขภาพแม่และเด็กมากที่สุด

2. พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก

2.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวม

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกโดยรวมทั้งด้านการส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก การส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษา และการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 86.35$, $SD = 14.43$) (ตารางที่ 4) คิดเป็นร้อยละ 52.7 ซึ่งผลที่ได้มีความแตกต่างจากการศึกษาของจำรัส ปิ่นเงิน (2539) ที่ศึกษาพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เลี้ยงดูเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยทารก และวัยเตาะแตะในสถานเลี้ยงดูเด็กกลางวันในเขตเมืองของ

กรุงเทพมหานคร และพบกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือ และเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดแตกต่างกัน ซึ่งกุศลสุนทรธาดา, อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และสุรีย์พร พันพึ้ง (2541) กล่าวว่าในแต่ละภาคจะมีความเชื่อซึ่งแตกต่างกัน ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาของจรัส ปิ่นเงิน มีขนบธรรมเนียม และความเชื่อในการปฏิบัติ ในการเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างไปจากการศึกษาในครั้งนี้

2.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารก

2.2.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ บุตรวัยทารก

พบว่าร้อยละ 62 มีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 12.55$, $SD = 4.43$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้บางรายได้รับการสอนและแนะนำจากญาติหรือเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและเคารพนับถือในสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในการเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ให้ช่วยเหลือเด็กเพราะจะทำให้เด็กเติบโตเป็นคนอ่อนแอ ต้องพึ่งพาผู้อื่นไปตลอดชีวิต ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่พบในการศึกษาของกุศล สุนทรธาดา, อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ สุรีย์พร พันพึ้ง (2541) ที่พบว่าพ่อแม่ชาวชนบททุกภาคของประเทศ ยังมีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร และมักเลี้ยงดูบุตรตามความเชื่อนั้นๆ โดยไม่มีการไตร่ตรองก่อน เนื่องจากวัฒนธรรมของสังคมไทย มักเน้นเรื่องการเชื่อฟังผู้ใหญ่ นอกจากนั้นยังพบว่าการปฏิบัติในการเลี้ยงดูเด็กในสังคมไทยบางอย่างไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ซึ่งคล้ายคลึงกับสิ่งที่พบจากการศึกษาของ สุนน อมรวิวัฒน์, ทศนา เขมมณี และวาริ ธีระจิตร (2534) ที่ศึกษาการเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทยทั้ง 4 ภาคของประเทศ และพบว่าผู้เลี้ยงดูส่วนใหญ่ในชนบทมักปล่อยให้เด็กช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดเนื่องจากผู้เลี้ยงดูส่วนใหญ่จำเป็นต้องทำมาหากิน และใช้แรงงานในการประกอบอาชีพซึ่งเป็นงานหนักจึงพยายามให้เด็กช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุดเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระงานของผู้เลี้ยงดู ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างบางรายคิดว่าคำแนะนำที่ได้รับบางข้ออาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุตร ตัวอย่างเช่นการจับให้เด็กนอนหลายๆ ท่าโดยเฉพาะท่านอนคว่ำจะทำให้เด็กไม่สุขสบาย และหายใจไม่ออกซึ่งเห็นได้จากเด็กจะพยายามส่ายหรือยกศีรษะไปมา เป็นต้น และกลุ่มตัวอย่างบางรายจะยอมรับว่าบุตรมีระดับของพัฒนาการที่ต่ำกว่าเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน และเกณฑ์ปกติที่เด็กส่วนใหญ่สามารถกระทำได้ตามคู่มือสุขภาพแม่ และเด็กที่ได้รับแจกจากสถานบริการสุขภาพของรัฐ แต่ไม่ตระหนักว่าเป็นปัญหาเนื่องจากบุตรก็ไม่มีอาการผิดปกติที่จำเป็นต้องรับการรักษาด้วยการใช้ยา หรือการผ่าตัด และคิดว่าพัฒนาการของบุตรเป็นไปโดยธรรมชาติ และคิดว่าบุตรจะสามารถกระทำกิจกรรมนั้นๆ ได้เมื่อบุตรมีความพร้อม และมีพัฒนาการทันเด็กคนอื่นๆ เมื่อถึงวัยเข้าเรียนจึงไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาการบุตร ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาของ กุศล สุนทรธาดา, อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ

สุริย์พร พันพึ้ง (2541) ที่ศึกษามารดาในจังหวัดอุบลราชธานี และพบว่ามารดาส่วนใหญ่คิดว่าครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก ไม่ใช่พ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่มีการศึกษาที่น้อย ซึ่งคล้ายคลึงกับความเชื่อของชาวแอฟริกันตะวันตก (West Africa) จากการศึกษาของลอว์ (Law, 2000) ที่ศึกษาครอบครัวชาวแอฟริกันตะวันตกที่มีเด็กที่มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้าในครอบครัว พบว่าครอบครัวเหล่านั้นมีความเชื่อว่าพัฒนาการด้านภาษาของเด็กจะเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม และเด็กก็จะสามารถกระทำได้ดีเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าทำการส่งเสริมพัฒนาการตามคำแนะนำแล้วจะเกิดประโยชน์อะไร ร่วมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.1 มีการศึกษาเพียงในระดับประถมศึกษา และร้อยละ 48 ต้องทำงานบ้านพร้อมกับเลี้ยงดูบุตรพร้อมๆกันจึงอาจเป็นสาเหตุร่วมกันที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุรุษวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก

พบว่าและร้อยละ 62.7 มีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=20.89$, $SD=5.64$) (ตารางที่ 5) เนื่องจากการกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ได้รับการสอน และแนะนำจากผู้ใหญ่ที่ให้ความเคารพ และเลี้ยงดูเช่นเดียวกับสิ่งที่พบจากพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุรุษวัยทารกด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกุศล สุนทรธาดา, อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม, กาญจนา ตั้งชลทิพย์ และ สุริย์พร พันพึ้ง (2541) และสุนน อมรวิวัฒน์, ทศนา เขมมณี และวาริ ธิระจิตร (2534) ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างได้รับการสอนข้อห้ามบางประการ เช่นห้ามแขวนวัตถุ หรือยื่นใบหน้าไปในระยะที่ใกล้ชิดมากหรือเหนือศีรษะบุตรที่อยู่ในวัยเด็กเล็กๆเพราะจะทำให้เด็กตาเข และจากข้อมูลที่ได้เพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากนิยมแขวนปลาดิบเพี้ยนสาน และผ้าสีแดงให้บุตรนอนมอง แต่พบว่าแขวนในระยะที่ห่างกว่า 60 เซนติเมตรเนื่องจากกลัวว่าบุตรจะตาเข ร่วมกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ทราบผลดีของการส่งเสริมพัฒนาการตามคำแนะนำ แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างบางรายยอมรับว่าบุตรมีพัฒนาการช้ากว่าเกณฑ์ปกติ ที่เด็กส่วนใหญ่สามารถกระทำได้ตามคู่มือสุขภาพแม่และเด็กที่ได้รับแจก แต่ไม่ตระหนักว่าเป็นปัญหาเนื่องจากบุตรก็ไม่มีอาการผิดปกติอื่นใดที่ต้องใช้ยา หรือการผ่าตัดรักษา และคิดว่าเด็กจะสามารถกระทำกิจกรรมนั้นๆได้ก่อนที่จะถึงเวลาเข้าเรียน จึงไม่ได้ส่งเสริมพัฒนาการบุตร และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 54.1 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 48 ต้องทำงานบ้านพร้อมกับเลี้ยงดูบุตรจึงอาจเป็นสาเหตุร่วมกันที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง

2.2.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษา

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 84 มีพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 12.55$, $SD = 4.54$) (ตารางที่ 5) ที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีลักษณะความเป็นอยู่แบบชนบท ครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีลักษณะเป็นครอบครัวขยายที่มีสมาชิกภายในบ้านหลายคนมีการสื่อสารกันระหว่างบุคคลภายในครอบครัวเกือบตลอดเวลา ประกอบกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของบุตรวัยทารกของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความเชื่อที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านภาษามาเกี่ยวข้องร่วมกับร้อยละ 41.3 ของกลุ่มตัวอย่างมีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่เพียงพอและเหลือเก็บ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.3 มีบุตรคนแรกจึงทำให้เด็กสามารถได้รับการพัฒนาพัฒนาการด้านภาษาได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับคำกล่าวของจงพัฒนา รุมาคม (2538) ว่าสังคมสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของเด็ก เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางจะมีโอกาสที่จะพัฒนาพัฒนาการด้านภาษาพูดที่ดีกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน และครอบครัวที่มีบุตรจำนวนน้อยมักจะมีพัฒนาการด้านภาษาที่ดีกว่าครอบครัวที่มีบุตรหลายคน เนื่องจากผู้เลี้ยงดูมีเวลาให้บุตรเต็มที่ไม่ต้องแบ่งเวลาในการพูดสำหรับบุตรแต่ละคนจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของบุตรสูงตาม ซึ่งชัยรัตน์ ปิ่นทุรอำพร (2542) กล่าวว่าพัฒนาการด้านการเรียนรู้ภาษาพูดของทารกจะช่วยให้ทารกมีสติปัญญาดี มีการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางด้านร่างกายดีตามไปด้วย สอดคล้องการศึกษาของ สุนน อมรวิวัฒน์, ทศนา เขมมณี และวาริ ธีระจิตร (2534) ที่ศึกษาการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวทั้ง 4 ภาคของประเทศ พบว่าการใช้ภาษาในครอบครัวเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กได้มากที่สุด นอกจากนั้นพัฒนาการด้านภาษาในเด็กเล็กยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้ในการพิจารณาความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กด้วย

2.2.4 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยทารกด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเอง

พบว่าร้อยละ 70.7 ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองบุตรอยู่ในระดับที่สูง ($\bar{X} = 26.25$, $SD = 4.55$) (ตารางที่ 5) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสังคมชนบท ซึ่งอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ บ้านที่อยู่อาศัยมีบริเวณใกล้กันจึงมีการติดต่อกันเกือบตลอดเวลา ซึ่งคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตไทยทั้ง 4 ภาคที่พบจากการศึกษาของสุนน อมรวิวัฒน์, ทศนา เขมมณี และวาริ ธีระจิตร (2534) ที่พบว่าสังคมในชนบทไม่ได้มีการตอบสนองด้านการเลี้ยงดูเด็กแบบปกป้อง จึงทำให้คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองบุตรอยู่ในระดับที่สูงตาม ซึ่งนิตยา คชภักดี (2541) กล่าวว่าความรู้สึกผูกพันของเด็กกับผู้เลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง เป็นรากฐานของความปลอดภัย และมั่นใจที่ทำให้เด็กสามารถออกไปสำรวจ เรียนรู้สิ่งแวดล้อมภายนอก และนางพงา

ลึ่มสุวรรณ (2541) กล่าวว่าความผูกพันระหว่างเด็ก และผู้เลี้ยงดูมีผลต่อมนุษย์สัมพันธ์ที่ปกติเมื่อเติบโตขึ้น และเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดคุณธรรมต่อไป และหากคุณสมบัตินี้บกพร่องจากการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่การมีบุคลิกภาพแบบ อันธพาล (antisocial personality) ที่กระทำความผิดโดยไม่รู้สึกลึกซึ้ง สอดคล้องกับอีริกสัน (Erikson cited in Berk, 1999) ที่กล่าวว่าวัยทารกเป็นขั้นตอนของการพัฒนาความรู้สึกรู้สึก (sensory stage) ที่เรียกว่าการไว้วางใจ และการไม่ไว้วางใจ (trust vs mistrust) โดยถ้าทารกได้รับการตอบสนองในการดูแลอย่างมีคุณภาพ และเพียงพอจากบิดามารดา ทารกจะเรียนรู้การไว้วางใจ เชื่อใจ เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นเป็นตัวของตัวเอง ถ้าทารกได้รับการตอบสนอง และดูแลที่ดี และเพียงพอจากพ่อแม่ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจ และไว้วางใจในสิ่งแวดล้อมซึ่งจะพัฒนาความรู้สึกรู้สึกไว้วางใจ (trust) และเป็นรากฐานของพัฒนาการขั้นที่สูงต่อไปของเด็ก ดังนั้นพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติต่อบุตรจึงเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสม

2.3. พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, 9-12 เดือนรายด้าน

2.3.1 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วง วัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, 9-12 เดือน ด้านก้ามเนื้อมัดใหญ่

จากตารางที่ 6 และ 7 พบว่าระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านก้ามเนื้อมัดใหญ่ รวมถึงพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการ และวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ 9-12 เดือน มีดังนี้

วัยแรกเกิด-3 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, $SD = 1.57$) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมารดาอยู่ในระยะของปรับตัวด้านสรีระภายหลังคลอด และเกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 45.3 มีบุตรเป็นคนแรกทำให้ไม่มีความพร้อม และขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร ประกอบกับความขอบบางด้านสรีระของบุตรที่ยังไม่แข็งแรงจึงไม่กล้าจับบุตรมาก ร่วมกับคิดว่าบุตรอายุยังน้อยควรจะนอนพักผ่อนมากๆ และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการชันคอของบุตร ($\bar{X} = 1.99$, $SD = 1.16$) โดยวิธีการอุ้มบุตรพาดบ่าที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวันเช่นการอุ้มพาดบ่าหลังให้นมทุกมื้อจึงทำให้เป็นพฤติกรรมที่ได้รับเลือกในการปฏิบัติวิธีนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

วัย 3-6 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านก้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 9.67$, $SD = 3.72$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการถ่ายทอดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตรจากผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด และเคารพนับถือว่าไม่ให้ช่วยเหลือบุตร

เพราะจะทำให้บุตรเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่อ่อนแอและต้องพึ่งพาอาศัยบุคคลอื่นไปตลอด ร่วมกับสังคมไทยเน้นการเคารพ และเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ (กุศล สุนทรธาดา, 2543) ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งคือร้อยละ 49.4 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ผลที่จะเกิดจากการปฏิบัติตามคำสอน และแนะนำจึงมีค่อนข้างน้อย และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการตั้งศีระะได้ตรงของบุตร ($\bar{X} = 2.23$, $SD = 0.97$) โดยวิธีการอุ้มบุตรหันหลัง และประคองบริเวณศีรษะ ใหญ่ และอกบุตร เพราะพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน และส่วนใหญ่มีบุตรเป็นคนแรกจึงต้องการอุ้ม และสัมผัสบุตร ส่งผลให้เป็นพฤติกรรมที่ได้รับเลือกในการปฏิบัติวิธีนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

วัย 6-9 เดือนพบว่า มีระดับของพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 1.53$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการถ่ายทอดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร ร่วมกับขนบธรรมเนียมของสังคมไทย ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.4 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการเหนียวยืนของบุตร ($\bar{X} = 1.35$, $SD = 1.28$) โดยวิธีการประคองให้บุตรคุกเข่าข้างเดียวเกาะเครื่องเรือนที่แข็งแรง และมั่นคง ที่พบว่าเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการกลัวจะเกิดอุบัติเหตุเกิดขึ้นขณะบุตรคลานไปเกาะจึงทำให้วิธีการดังกล่าวได้รับเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 9-12 เดือน พบว่ามีระดับของพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 1.77$) เนื่องจากพัฒนาการของเด็กในช่วงนี้คือการพยายาม หัดยืน เดิน เพื่อที่สำรวจและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่กว้างขวางขึ้น และการมีบุตรเป็นคนแรกของครอบครัวทำให้มารดาต้องใส่ใจดูแลในการป้องกันอันตรายอันจะเกิดจากอุบัติเหตุจึงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการส่งเสริมค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับ 3 ช่วงอายุที่ผ่านมา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการยืนของบุตร ($\bar{X} = 2.35$, $SD = 1.08$) โดยวิธีการฝึกให้บุตรตั้งไข่

2.3.2 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, 9-12 เดือน ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก

จากตารางที่ 6 และ 8 พบว่าระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก รวมถึงพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการที่เลือกปฏิบัติ และวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ 9-12 เดือนมีดังนี้

วัยแรกเกิด-3 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.34$, $SD = 0.90$) เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็น

มารดาส่วนใหญ่ยังอยู่ในระยะพักฟื้นหลังคลอดยังไม่ต้องรับภาระทำงานบ้านอื่นมากนักจึงมีเวลาใกล้ชิดบุตรมากที่สุด และเกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 45.3 เพิ่งมีบุตรเป็นคนแรกส่งผลให้ระดับคะแนนการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กในช่วงวัยนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการจ้องมองวัตถุ และสิ่งของที่เคลื่อนไหว ($\bar{X} = 2.34$, $SD = 0.90$) โดยวิธีการยื่นใบหน้าไปใกล้ ที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวันร่วมการแสดงความรักความเอ็นดูบุตร แม้จะเป็นพฤติกรรมที่เป็นการบังเอิญมากกว่าจงใจก็ตาม แต่ก็พบว่าเป็นสิ่งที่เด็กวัยนี้ชอบมากที่สุด

วัย 3-6 เดือนพบว่ามีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.24$, $SD = 1.71$) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการเริ่มให้อาหารเสริมแก่บุตรของมารดา ร่วมกับพัฒนาการของบุตรตามช่วงวัย 1 ปีแรก คือพัฒนาการขั้นสำรวจและเรียนรู้สิ่งแวดล้อมภายนอกความพึงพอใจที่ปากของ فروยด์ (Freud cited in Berk, 1998) ร่วมกันจึงส่งผลให้ระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กด้านนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการใช้ฝ่ามือหยิบจับสิ่งของ ($\bar{X} = 2.25$, $SD = 1.00$) โดยวิธีการส่งขนมให้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กในชีวิตประจำวัน

วัย 6-9 เดือนพบว่ามีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 3.83$, $SD = 2.19$) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับการถ่ายทอดความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตรร่วมกับขนบธรรมเนียมการปฏิบัติของสังคมไทย ประกอบกับกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 49.4 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการหยิบของด้วยนิ้วมือ ($\bar{X} = 2.19$, $SD = 1.07$) โดยวิธีการวางขนมให้หยิบ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการบุตรสามารถช่วยเหลือตนเองได้บ้างแล้ว และร้อยละ 48.8 ของกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานบ้านร่วมกับการเลี้ยงดูบุตรทำให้วิธีการดังกล่าวได้ถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 9-12 เดือน พบว่ามีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 0.95$, $SD = 1.22$) โดยพบเหตุผลที่คล้ายคลึงกับวัยที่ผ่านมา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติคือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการหยิบของใส่ถ้วย ($\bar{X} = 0.95$, $SD = 1.22$) โดยวิธีการหยิบของใส่ถ้วยให้บุตรมอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างบังเอิญโดยไม่ตั้งใจกระตุ้นพัฒนาการของบุตร เช่นการใส่จานลงในอ่าง หรือกะละมังขณะล้างจาน และการหยิบผักที่ใช้ในการประกอบอาหารลง

ในภวณะ เนื่องจากร้อยละ 48.8 ของกลุ่มตัวอย่างต้องทำงานบ้านร่วมกับการเลี้ยงดูบุตร ทำวิธีการดังกล่าวได้ถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

2.3.3 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9, และ9-12 เดือน ด้านภาษา

จากตารางที่ 6 และ9 พบว่าระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษา รวมถึงพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการที่เลือกปฏิบัติ และวิธีการในการส่งเสริมพัฒนาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือนมีดังนี้

วัยแรกเกิด-3 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.53$, $SD = 0.94$) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมารดาส่วนใหญ่ยังอยู่ในระยะพักฟื้นหลังคลอดไม่ต้องรับภาระทำงานบ้านมากจึงมีเวลาดูแลใกล้ชิดบุตรมากที่สุด และร้อยละ 45.3 ของกลุ่มตัวอย่างมีบุตรคนแรกจึงมีความสนใจพูดคุยกับบุตรมาก ประกอบกับไม่มีคำสอนที่เป็นข้อห้ามกระทำจึงทำให้ระดับคะแนนการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาวัยนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือ พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการสนใจเสียงพูดคุยของบุตร ($\bar{X} = 2.79$, $SD = 0.55$) โดยวิธีการเรียกชื่อบุตรขณะคุยด้วย ที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณของความเป็นมารดาที่แสดงความรักความเอ็นดูบุตร จึงถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 3-6 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 12.41$, $SD = 1.78$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 45.3 มีบุตรคนแรกจึงมีความสนใจพูดคุยกับบุตรมาก และไม่มีคำสอนที่เป็นข้อห้ามกระทำจึงทำให้ระดับคะแนนการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านการด้านภาษาช่วงวัยนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือ พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการสนใจหันมาหาเสียงเรียก ($\bar{X} = 2.87$, $SD = 0.37$) โดยวิธีการเรียกชื่อบุตรที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณของความเป็นแม่ที่แสดงความรักความเอ็นดูบุตร จึงถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 6-9 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 1.44$) ทั้งนี้เนื่องจากมีเหตุผลเดียวกับวัยที่ผ่านมา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือ พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการเลียนเสียงไม่มีความหมาย ($\bar{X} = 1.52$, $SD = 1.22$) โดยวิธีการกระเดาะลิ้นให้บุตรดูที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่มารดาส่วนใหญ่ในสังคมทั่วไปมักปฏิบัติจึงถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 6-9 เดือนพบว่ามียุทธศาสตร์คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.40, SD = 1.70$) ทั้งนี้เนื่องจากเกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 45.3 เพิ่งมีบุตรเป็นคนแรกจึงมีความสนใจพูดคุยกับบุตรมาก และไม่มีคำสอนที่เป็นข้อห้ามกระทำจึงทำให้ระดับคะแนนการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านภาษาช่วงวัยนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการพูดที่มีความหมาย ($\bar{X} = 4.40, SD = 1.70$) โดยวิธีการชี้ให้บุตรมองและเรียกชื่อบุคคลที่เป็นสมาชิกภายในบ้าน

2.3.4 พฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือน ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง

จากตารางที่ 6 และ 10 พบว่าระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองรวมถึงพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการและวิธีการในการที่เลือกปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในช่วงวัยแรกเกิด-3, 3-6, 6-9 และ 9-12 เดือนมีดังนี้

วัยแรกเกิด-3 เดือนพบว่ามียุทธศาสตร์คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.43, SD = 0.96$) เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมารดาส่วนใหญ่ยังอยู่ในระยะพักฟื้นหลังคลอดยังไม่ต้องรับภาระทำงานบ้านอื่นมากนักจึงมีเวลาใกล้ชิดบุตรมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 45.3 มีบุตรเป็นคนแรก และไม่มีคำสอนที่เป็นข้อห้ามกระทำ และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการสนใจมองหน้า ($\bar{X} = 2.72, SD = 0.64$) โดยวิธีการยื่นใบหน้าไปใกล้ขณะพูดคุย และทำกิจกรรมให้บุตร ที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัญชาตญาณของความเป็นแม่ที่แสดงความรักความเอ็นดูบุตร จึงถูกเลือกปฏิบัติมากที่สุด

วัย 3-6 เดือนพบว่ามียุทธศาสตร์คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 11.64, SD = 2.21$) เนื่องมาจากเหตุผลที่คล้ายคลึงกับวัยที่ผ่านมา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการรับประทานอาหารด้วยช้อน ($\bar{X} = 2.97, SD = 0.21$) โดยวิธีการใช้ช้อนป้อนอาหารให้บุตร

วัย 6-9 เดือนพบว่ามียุทธศาสตร์คะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 5.43, SD = 2.40$) เนื่องมาจากเหตุผลที่พบเช่นเดียวกับวัยที่ผ่านมา และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการโบกมือบ้ายบาย ($\bar{X} = 2.15, SD = 1.08$) โดยวิธีการโบกมือบ้ายบายเมื่อเดินจากบุตร

วัย 9-12 เดือนพบว่า มีระดับคะแนนพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 1.50$) ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่พบเช่นเดียวกับวัยที่ผ่านมาจึงทำให้ระดับคะแนนการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเองช่วงวัยนี้อยู่ในระดับสูง และพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการบุตรด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่กลุ่มตัวอย่างเลือกปฏิบัติ คือพฤติกรรมของมารดาในการส่งเสริมพัฒนาการการให้ความร่วมมือเวลาแต่งตัว ($\bar{X} = 2.43$, $SD = 1.07$) โดยวิธีการเลือกเสื้อผ้าที่สวมใส่ได้ง่าย เช่น ผ้ายืด เป็นต้น